

Toetsing Wet natuurbescherming

Landgoed Hof te Tweekelo

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Roerink
G.J. Roerink
Brunninksweg 5a
7554 RW Hengelo (Ov)

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 3670.2
Datum: 14-4-2020
Projectleider: M. Elshof
Opgesteld: R. Kroeskop
Gecontroleerd: V. de Lenne
Status: Concept
Versie: 1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	8
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Bescherming van soorten	12
3.3	Bescherming van gebieden.....	12
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	13
3.5	Natuurnetwerk Nederland	14
4	Methode.....	15
4.1	Inleiding	15
4.2	Bureauonderzoek	15
4.3	Terreinbezoek.....	15
5	Beschermde soorten	17
5.1	Planten.....	17
5.2	Zoogdieren.....	17
5.2.1	Vleermuizen	17
5.2.2	Overige zoogdieren	18
5.3	Vogels	20
5.4	Reptielen.....	23
5.5	Amfibieën	23
5.6	Vissen.....	24
5.7	Ongewervelden	25
6	Conclusie	26
6.1	Beschermde soorten.....	26
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	26
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	26
6.1.3	Algemene zorgplicht	27
6.2	Bescherming gebieden	27
6.2.1	Niet stikstof-gerelateerde effecten.....	27
6.2.2	Stikstof-gerelateerde effecten	27

6.3	Bescherming houtopstanden	27
6.4	Natuurnetwerk Nederland	27
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	27
6.6	Geldigheid rapportage.....	28
	Bijlage 1 Vleermuisonderzoek Hof te Boekelo	30
	Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	31

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De fam. Roerink is voornemens een nieuw landgoed te stichten genaamd Hof te Tweekelo. Hiertoe zijn recentelijk enkele omliggende percelen en erven aangekocht. Voor de ontwikkeling van dit landgoed worden op deze erven diverse gebouwen en schuren gesloopt.

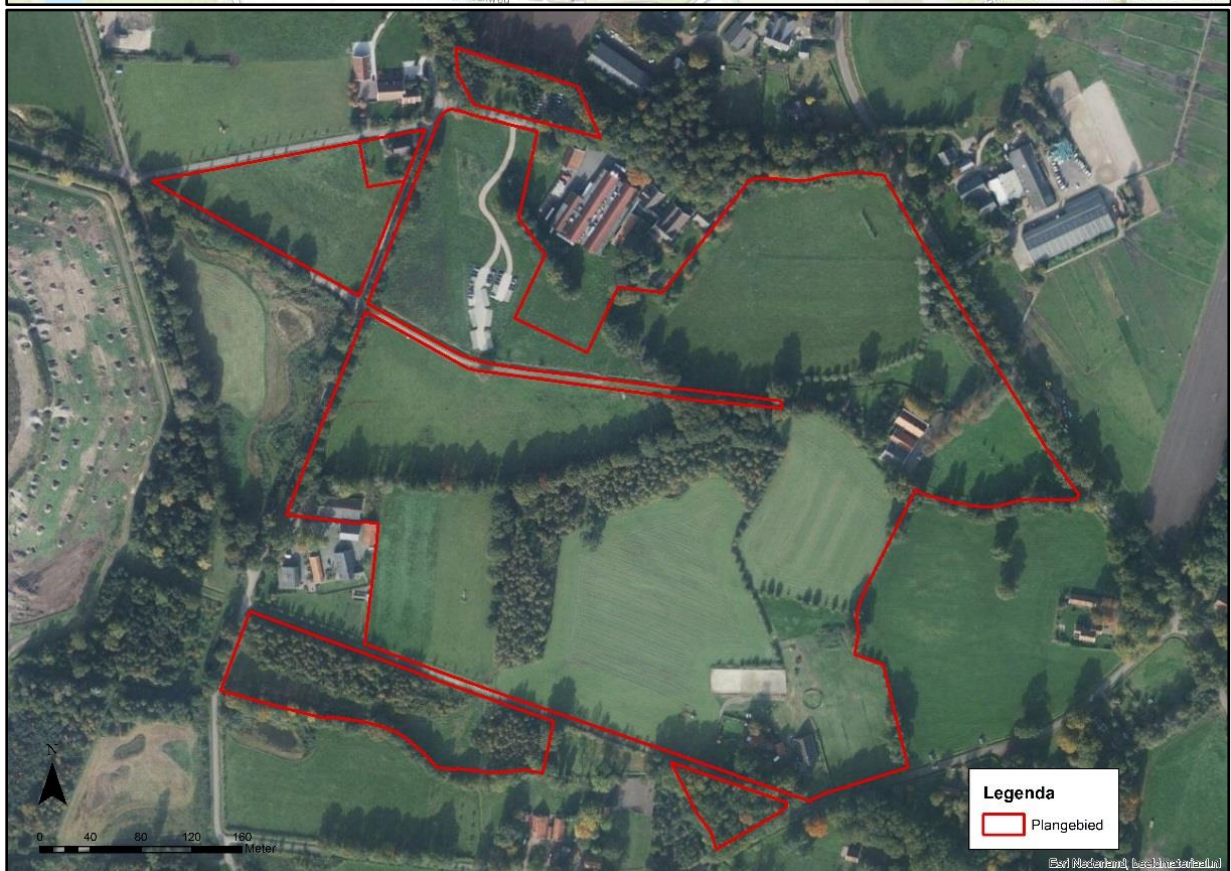
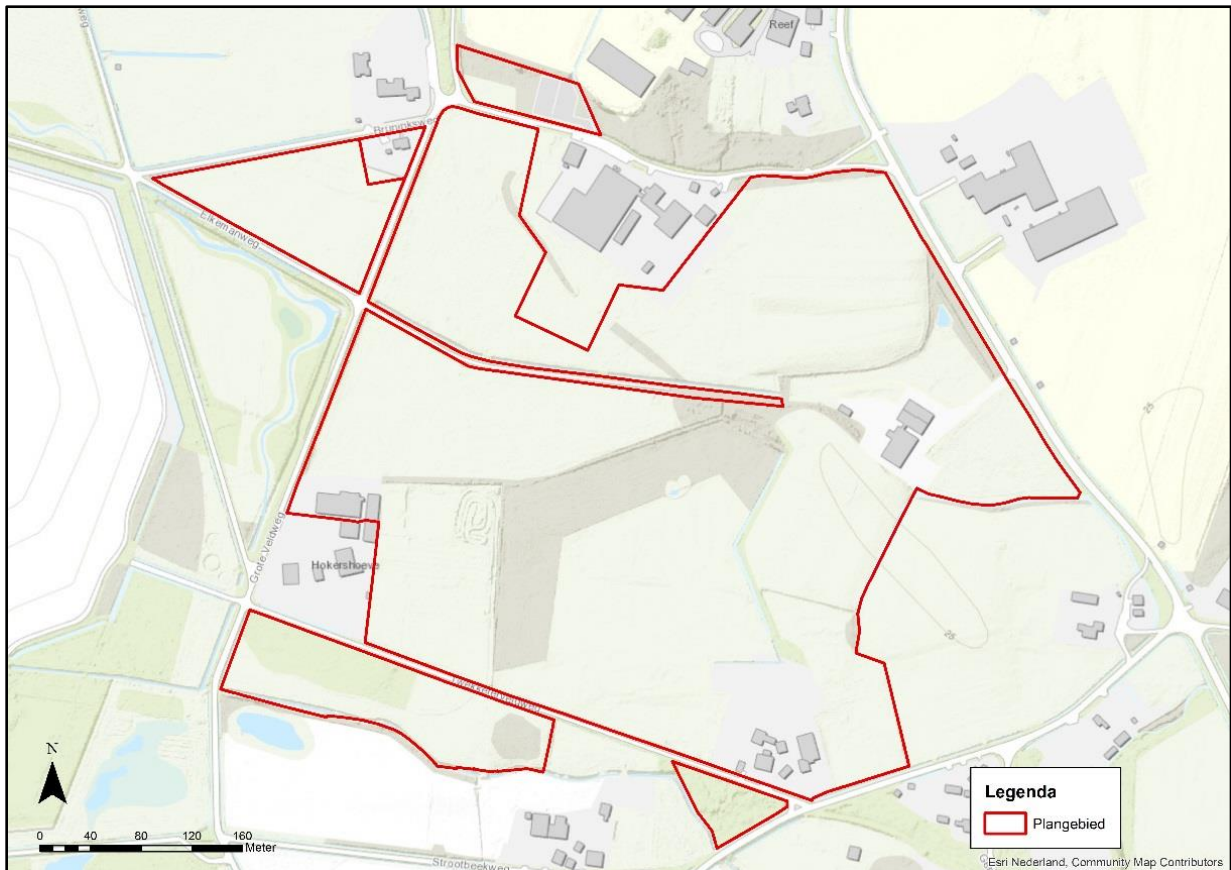
In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in Twekkelo. De betrokken gronden liggen in twee gemeenten, Enschede en Hengelo. De erven waar ontwikkelingen plaats gaan vinden liggen centraal in Twekkelo, ten oosten van afvalwerker Twence en ten zuiden van de stad Hengelo. In het noorden van Twekkelo ligt industriegebied Marssteden, afbeelding 1 geeft de ligging van het plangebied weer. Het landschap kenmerkt zich in cultuurlandschappen met esgronden, houtwallen, houtsingels, akkers en graslanden. Aan de oostzijde van het landgoed, ter hoogte van de Boeldershoek is natuur ontwikkeld met een meanderende beek. Verspreidt over het landgoed zijn permanent watervoerende sloten en enkele poelen aanwezig. Op de slooplocaties van de erven zijn geen watervoerende sloten of poelen aanwezig. In het noorden van het landgoed ligt het Twentekanaal welke loopt tot de zuidoosthoek van het plangebied dat grenst aan het Industrie- en Havengebied Hengelo. De verlichting in de omgeving concentreert zich alleen rond de bebouwing van de erven. Het plangebied in zijn geheel ligt in een donkere omgeving.

Afbeelding 1. Ligging plangebied Hof te Tweekelo. Boven met topografische kaart (van Aalst, 2020), onder met luchtfoto 2018 (ESRI, 2020).

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Voor de ontwikkeling van het landgoed heeft de eigenaar de volgende doelstellingen opgesteld:

- Stichten van een generatiebestendig landgoed waarbij landschaps- en natuurwaarden en de vitaliteit van de omgeving worden versterkt (er wordt 8 hectare aan nieuwe natuur gerealiseerd).
- Waar wordt gewoond door leden van de familie.
- De architectuur, zowel op bebouwing als landschap, past bij de stijlkenmerken en geschiedenis van Twente en voegt kwaliteit en eigenheid toe voor de toekomst.
- Ontwikkelen, bevorderen en streven naar duurzame (biologische) landbouw.
- Openstelling van het landgoed waarborgen.
- Door de eigendommen onder te brengen in een speciaal hiertoe opgerichte entiteit, waaruit deze niet kunnen worden verkocht, wordt instandhouding bestendig.

De bovengenoemde ontwikkelingen zijn op schaalniveau en doelen voor het toekomstperspectief voor een langer termijn. Voor de korte termijn wil de eigenaar de volgende concrete ontwikkelingen realiseren:

1. Bestaande bebouwing aan de Bruninksweg te slopen en herbouwen.
2. Bestaande schuur aan de Grote Veldweg slopen en herbouwen.
3. Bestaande bebouwing aan de Tweekelerveldweg (Erve den Haimer) te slopen en herbouwen, waarbij één schuur behouden blijft en gerenoveerd wordt.

Op alle de te slopen locaties worden nieuwe woningen met bijgebouwen gerealiseerd, met uitzondering van de schuur aan de Grote Veldweg. Op locatie Bruninksweg wordt een nieuw woonhuis gerealiseerd met een bijgebouw (schuur) ten noordwesten van de oude situatie (zie afbeelding 2 voor een impressie van het plangebied). Op de locatie Grote Veldweg wordt een oude schuur gesloopt en herbouwd (zie afbeelding 3 voor een impressie van het plangebied). De bebouwing op Erve den Haimer (Tweekelerveldweg) wordt ook gesloopt. De woningen met de bijhorende bebouwing wordt gesloopt en er blijft één huidige schuur behouden welke wordt gerenoveerd.

Het straatwerk en tuingroen rondom de planlocatie worden verwijderd. Bomen en andere groenelementen rondom de planlocatie blijven met de voorgenomen ontwikkelingen ongemoeid.

Afbeelding 2. Impressie plangebied Bruninksweg, situatie op 8 april 2020.

Afbeelding 3. Impressie plangebied veeschuur Grote Veldweg, situatie op 8 april 2020.

Afbeelding 4. Impressie plangebied Erve den Haimer, situatie op 8 april 2020.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 2 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De wet Natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van de planlocatie liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 5.5km afstand (hemelsbreed) ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Lonnekerberg en op ongeveer 7.5km afstand (hemelsbreed) ligt het Natura 2000-gebied Buurserzand en Haaksbergerveen. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen planontwikkelingen is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een nadere toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van *niet stikstof-gerelateerde* effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

De aard van de ontwikkeling is dusdanig klein en de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat een stikstof-gerelateerd effect op één of meerdere Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Een AERIUS-berekening is echter altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2020). De gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar. Een berekening dient zodra meer bekend is over de ontwikkeling (type materieel, rijbewegingen, draaiuren, etc.) te worden uitgevoerd en maakt geen onderdeel uit van deze natuurtoets.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.

- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbepanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen de planlocatie geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. De planlocatie ligt op korte afstand van begrensd NNN-gebied. De locatie Erve den Haimer grenst aan de overzijde van de Twekkelerveldweg aan NNN-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek. Daarnaast is in 2018 uitgebreid vleermuisonderzoek verricht, voor dit onderzoeksrapport met de resultaten en conclusies wordt verwezen naar bijlage 1.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is daarnaast geraadpleegd. De NDFF heeft meer dan honderd miljoen gevalideerde waarnemingen door heel Nederland. Deze database bevat beschermde, zeldzame tot zeer zeldzame en algemeen voorkomende plant- en diersoorten in Nederland. Voor dit plangebied is een breder gebied getrokken dan het huidige plangebied en zijn er gevalideerde waarnemingen uit het gebied opgeroepen tot 10 jaar terug.
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving van Enschede, Boekelo en Twekkelo uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.
- In het zomerhalfjaar van 2018 heeft Eelerwoude een vleermuisonderzoek uitgevoerd, resultaten en vervolg hiervan zijn weergegeven in bijlage 1.
- Eelerwoude heeft voor Twekkelo in 2015 een soortmanagementplan voor deze omgeving opgesteld. Deze flora en fauna gegevens zijn juridisch gezien verouderd maar voor een aantal soorten nog zeker bruikbaar (Lubbers, Soortmanagementplan Twekkelo, 2015).

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Kroeskop uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 8 april 2020 bij gunstige weersomstandigheden. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd. Er is gebruik gemaakt van gebiedskennis omdat R. Kroeskop van Eelerwoude diverse flora en faunaonderzoeken heeft uitgevoerd in en rond de nabije omgeving van het plangebied.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Wel zijn er een aantal algemeen voorkomende plantsoorten aangetroffen zoals look-zonder-look, speenkruid, brandnetel, braam, paarse dovennetel en hondsdrif. Uit de NDFF-gegevens van de afgelopen 10 jaar zijn geen waarnemingen van beschermde plantsoorten bekend. Ook uit diverse flora en faunaonderzoeken in de omgeving blijken er geen beschermde plantsoorten aanwezig te zijn.

Er is daarnaast een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Veel van de beschermde soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden met specifieke omstandigheden.

Effecten en ontheffing

In en rondom de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

In het plangebied komen diverse vleermuissoorten voor. In het zomerhalfjaar van 2018 is nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Er zijn in de te slopen bebouwing diverse verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Voor uitgebreide informatie over dit onderzoek met de onderzoeksresultaten en effecten wordt verwezen naar bijlage 1.

Conclusie: binnen het plangebied zijn in 2018 diverse verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen is noodzakelijk.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Egel

Provincie Overijssel heeft per 1 december 2019 de vrijstelling van de ontheffingsplicht voor egel ingetrokken. Egel is een zeer algemeen voorkomende soort in Overijssel, de soort komt veel voor in dorpskernen en randen van de stedelijke omgeving. Tuinen, bosranden, struweel en loofbos, liefst met ondergroei, zijn goede leefgebieden voor deze soort. Het plangebied waarbinnen de ontwikkelingen vallen is geschikt voor egel om te foerageren. Tijdens diverse flora en faunaonderzoeken in de omgeving zijn in de nachtelijke uren diverse egels aangetroffen. Ook met diverse onderzoeken in de omgeving naar o.a. marters met cameravallen zijn diverse egels in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen. Gelet op het feit dat de egel op diverse plaatsen rond de planlocatie is vastgesteld, is de indruk dat de staat van instandhouding van de egel binnen het plangebied, mede door de natuurontwikkeling van de laatste jaren in de directe omgeving, zeker niet ongunstig is. Er zijn tijdens het veldonderzoek en veldbezoek geen doodgereden egels aangetroffen. De wegen in het plangebied zijn over het algemeen ook niet bijzonder druk.

Kleine marterachtigen

Provincie Overijssel heeft de vrijstelling van de ontheffingsplicht voor kleine marterachtige wezel, hermelijn en bunzing ook ingetrokken. Om die reden is het plangebied beoordeeld en gecontroleerd op geschiktheid voor kleine marterachtigen. De wezel is voornamelijk overdag actief, de bunzing is vooral nachtactief en de hermelijn is zowel in de nacht als overdag actief (Zoogdierverseniging, 2020). Hermelijn heeft als voorkeurs habitat gevarieerde natte terreinen met oppervlaktewater. De wezel en bunzing hebben als leefgebied met name drogere en kleinschalige agrarische habitats met gevarieerde bossen. Hierbij hebben kleine marterachtigen meerdere jachtgebieden nodig in de directe omgeving van hun verblijfplaats. Waar wezel en bunzing ook in buitenwijken en groene delen van dorpen en steden voorkomen, komt hermelijn maar incidenteel voor aan de randen van de bebouwde kom. Hierbij geldt wel dat kleine marterachtigen drukke omgevingen met aanwezigheid van drukke wegen, paden, recreanten en bedrijvigheid mijden. Potentiële verblijfplaatsen als dichte houtstapels of takkenhopen zijn binnen de invloedsferen van de werkzaamheden (sloop en renovatie) niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen of sporen hiervan zijn tijdens het veldbezoek en het nader onderzoek naar vleermuizen in 2018 niet aangetroffen.

In 2013 heeft Eelerwoude in het kader van het soortmanagementplan Tweekelo vlakdekkend onderzoek naar zoogdieren uitgevoerd. Uit dit flora en faunaonderzoek was in 2013 een waarneming bekend van Hermelijn. Deze hermelijn is waargenomen aan de noordkant van de planlocatie, op ongeveer 1,5km (hemelsbreed) afstand. Het ging hier om een toevallige waarneming van een foeragerende hermelijn. In hetzelfde jaar is één waarneming van een foeragerende bunzing bekend. Deze bunzing bevond zich ten zuiden van de planlocatie, ook op ongeveer 1,5km (hemelsbreed) afstand. Andere waarnemingen van bunzing betroffen veelal verkeersslachtoffers langs de A35, ver van de planlocatie (Lubbers, Soortmanagementplan Tweekelo, 2015).

Met het intensieve onderzoek naar kleine marters in de directe omgeving van de planlocatie is aan de zuidkant een waarneming bekend van wezel. Vanuit de NDFG-gegevens van de afgelopen 10 jaar zijn er geen waarnemingen bekend van kleine marters binnen de planlocatie (NDFG, 2020).

Steenmarter

De steenmarter komt voor binnen het plangebied. Tijdens het vleermuisonderzoek in 2018 en het flora en faunaonderzoek zijn in de nachtelijke uren en op wildcamera's diverse foeragerende steenmarters waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn in de woning van Erve den Haimer diverse latrines gevonden van steenmarter. Een latrine (verzamelde uitwerpselen op een specifieke plek in het gebouw) geeft aan dat steenmarter hier een vaste rust en verblijfplaats heeft. Op de andere twee erven binnen de planlocatie zijn geen uitwerpselen of latrines van steenmarter aangetroffen.

Eekhoorn

De aanwezigheid van Eekhoorn is in de directe omgeving van de planlocatie bekend. Eekhoorns geven voorkeur aan naaldbos (met voorkeur voor grove den) en gemengd bos, maar de soort komt ook algemeen voor in stadsranden, tuinen en parken. Eekhoorn kan de planlocatie gebruiken als foerageergebied. Deze eekhoorns zijn waargenomen tijdens diverse flora en faunaonderzoeken met wildcamera's. Geschikt biotoop is in de omgeving van de planlocatie dan ook aanwezig.

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals boommarter en das, worden niet binnen de planlocatie verwacht. Verblijfplaatsen ontbreken voor deze soorten, er is geen geschikt leefgebied voorhanden en de werkzaamheden binnen de planlocatie (erven) vallen buiten het bekende verspreidingsgebied. Mogelijk dat voor das en boommarter de planlocatie wel onderdeel uitmaakt als leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene, natuurlijke omgeving.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime "andere soorten". Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Van negatieve effecten op deze soorten is geen sprake, ook na de ontwikkelingen blijft de planlocatie voor deze soorten voorhanden.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Egel

Voor egel geldt dat de soort voorkomt in en rondom de planlocatie. Uit voorgaande flora en fauna onderzoeken blijkt deze soort op verschillende locaties aanwezig te zijn. Met de sloop en renovatie gaat slechts een klein deel aan leefgebied tijdelijk verloren. In de omgeving van de planlocatie is voor deze soort voldoende groen en alternatief voorhanden, daarnaast wordt er 8 hectare nieuwe natuur gerealiseerd. De egel is in de omgeving in grote aantallen aanwezig. Er worden met de sloop en ontwikkelingen van de erven geen negatieve effecten verwacht op de gunstige staat van instandhouding van egel. Ook na de ontwikkelingen blijft de planlocatie voor egel voorhanden.

Kleine marterachtigen

Omdat er in het zomerhalfjaar van 2018 nader onderzoek naar vleermuizen is gedaan en er in de omgeving diverse flora en faunaonderzoeken zijn uitgevoerd is er een goed beeld van het voorkomen van deze soorten in en rondom de planlocatie. Ook uit het verouderde flora en faunaonderzoek uit 2013 blijkt dat kleine marters voorkomen. Binnen de planlocatie en binnen de invloedsferen van de werkzaamheden zijn potentiële verblijfplaatsen van kleine marterachtigen niet aangetroffen. Het geheel uitsluiten van kleine marters binnen de planlocatie is op basis van verspreiding en voorgaande flora en faunaonderzoeken onmogelijk. Wel blijft het plangebied na de ontwikkeling voor deze soorten nog steeds voorhanden. Zekerheidshalve wordt het aanvragen van een ontheffing voor kleine marterachtigen noodzakelijk geacht, hiervoor is geen nader onderzoek noodzakelijk, er zijn voldoende verspreidingsgegevens van kleine marters bekend in en rondom de planlocatie.

Steenmarter

Er zijn sporen van steenmarter (latrines) op Erve den Haimer aangetroffen. Gezien de mate van uitwerpselen gaat het gaat hier om een vaste rust en verblijfplaats van de soort. Een ontheffing voor steenmarter op dit erf wordt om die reden noodzakelijk geacht. Op de andere erven zijn geen vaste rust of verblijfplaatsen van steenmarter aangetroffen, negatieve effecten worden hier niet verwacht.

Eekhoorn

Verblijfplaatsen van eekhoorn (bladnesten) zijn niet aangetroffen binnen de planlocatie. Mogelijk wordt de planlocatie wel door de soort gebruikt als foerageergebied, hetgeen geen essentieel leefgebied betreft. Bomen en groen blijven met de ontwikkelingen behouden, waardoor er geen negatief effect ontstaat op het leefgebied van deze soort. Ook na de ontwikkelingen blijft het plangebied voor eekhoorn toegankelijk en behouden. Negatieve effecten op eekhoorn worden daarmee niet verwacht.

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, das en boommarter geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden (erven) niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De bossingels, bospassage en watergangen blijven behouden. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek naar zoogdieren is niet noodzakelijk, er zijn voldoende verspreidingsgegevens van beschermde zoogdieren bekend. Voor de Wet natuurbescherming dient men wel een ontheffing aan te vragen voor kleine marterachtigen en steenmarter. Men hoeft geen ontheffing aan te vragen voor egel en eekhoorn, nader onderzoek naar egel en eekhoorn is ook niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats

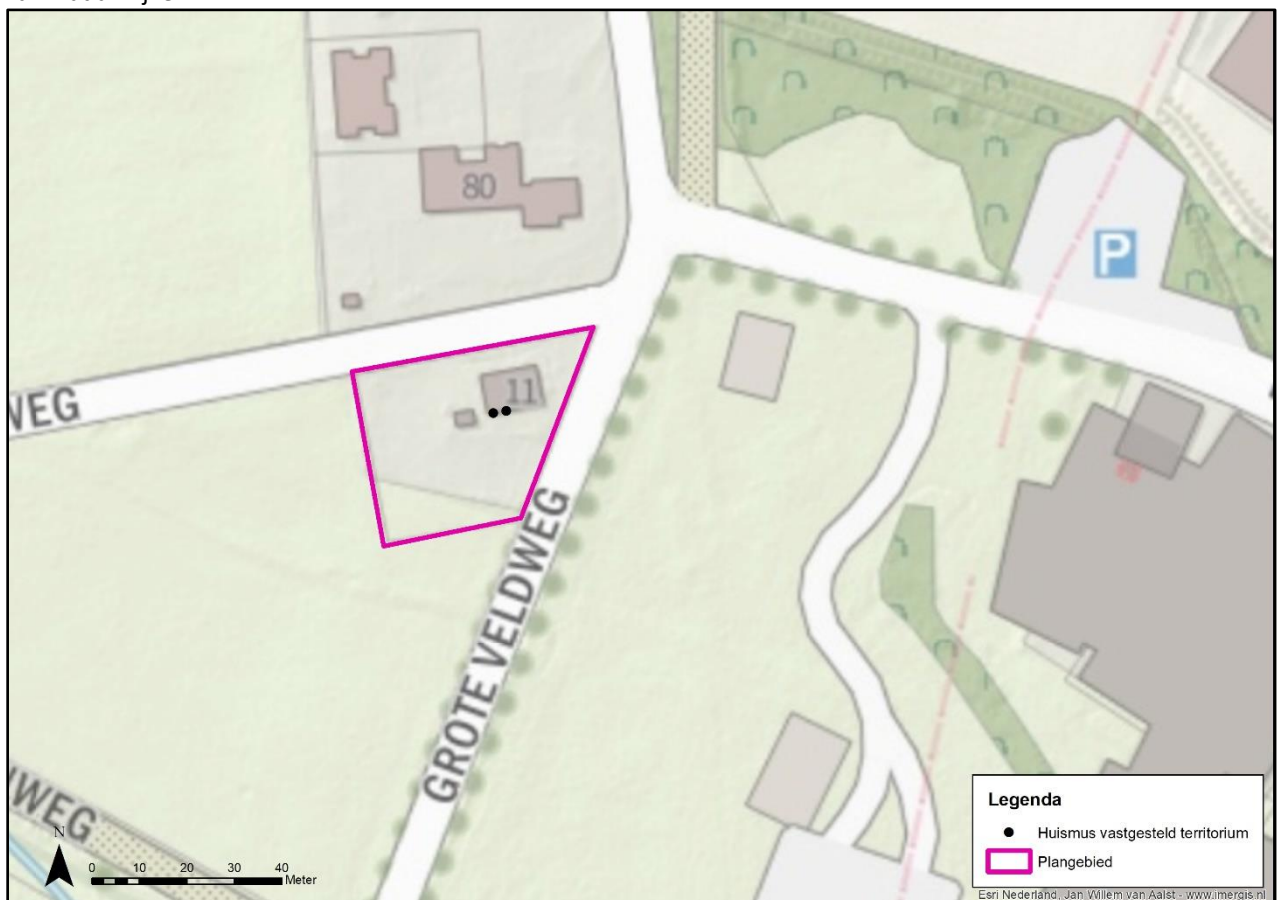
die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn aangetroffen binnen het plangebied.

Huismus

Tijdens het veldbezoek zijn 2 paar mannelijke huismussen al roepend waargenomen in de rand van de dakgoot (zuidkant woning). De vrouwtjes huismussen waren druk bezig met het heen en weer slepen van nestmateriaal. De voorjaarsperiode (april) is een geschikte periode om nestplaatsen van huismus te vinden. Er kan worden uitgegaan van 2 vastgestelde territorium huismussen aan de Bruninksweg, de nestplaats zit onder de eerste rij dakpannen van de woning. In afbeelding 5 wordt een kaartje getoond met daarop het vastgestelde territorium (indicatieve nestplaatsen) huismussen. Het territorium is een indicatie van de nestplaats, de exacte nestplaats kan wat afwijken.

Afbeelding 5. Vastgestelde territorium huismus.

In 2018 is één territoria van huismus vastgesteld op ongeveer dezelfde locatie als de andere 2 territoria, nu gaat hier om twee territoria van huismussen.

Kerkuil

Andere waarnemingen van vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats betreffen kerkuil. In de schuur van de Grote Veldweg zijn naar schatting 50 braakballen van kerkuil aangetroffen (zie afbeelding 3). Een aantal van deze braakballen waren zeer vers. Aangenomen kan worden dat kerkuil hier een vaste rust en verblijfplaats heeft. Op het erf Erve den Haimer zijn in de schuren ook diverse verse en oude braakballen aangetroffen. Gezien de afstand tot de schuur Grote Veldweg gaat het hier om een andere individu

kerkuil met een vaste rust en verblijfplaats. Braakballen of uitwerpselen van steenuil, ook een soort die veel op erven voorkomt in het buitengebied van Twakkelo, zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Vaste rust of verblijfplaatsen van steenuil worden daarmee niet verwacht.

In de schuur aan de Grote Veldweg is aan de achterzijde van de schuur een oud nest van boerenwaluw of huiswaluw aangetroffen. Boerenwaluw en huiswaluw zijn nieuwe jaarrond beschermde soorten in Overijssel. De nestkom was zeer oud en voor een deel afgebroken en in het midden zat een gat. Het nest is naar waarschijnlijkheid niet meer in gebruik door deze soorten.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om een gebouwbewonende soort als zwarte roodstaart. Tijdens het veldbezoek zijn in de omgeving diverse zingende zwarte roodstaarten aangetroffen.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, merel, roodborst, groenling en winterkoning.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Huismus, kerkuil en boerenwaluw/ huiswaluw vallen onder deze bescherming. Negatieve effecten op huismus en kerkuil kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Voor huismus geldt dat de nestplaatsen zijn aangetroffen in de gunstige periode van het jaar, aanvullend veldonderzoek naar huismus wordt daarom niet noodzakelijk geacht. Nader onderzoek naar kerkuil is eveneens niet noodzakelijk, gezien de hoeveelheid braakballen kan worden aangenomen dat kerkuil op beide erven (Grote Veldweg en Erve den Haimer) een vaste rust of verblijfplaats heeft. De aangetroffen nestkom van boerenwaluw/ huiswaluw was deels beschadigd en niet meer in gebruik, nader onderzoek naar deze soorten wordt niet noodzakelijk geacht. Negatieve effecten op boerenwaluw/ huiswaluw worden hiermee uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied zwarte roodstaart, gaat het om slechts enkele mogelijke broedparen van genoemde soort zwarte roodstaart. Er zijn in de omgeving voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Zwarte roodstaart is bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels. Voor huismus en kerkuil dient men een ontheffing Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen en biotopen. Binnen de ontwikkelingszone van het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Uit de voorgaande flora en faunaonderzoeken zijn waarnemingen bekend van levendbarende hagedis. Deze waarnemingen liggen allemaal in omringende natuurterreinen (heideterreinen) in de directe omgeving van het plangebied. Er zijn geen waarnemingen van beschermde reptielen bekend binnen de ontwikkelzone van het plangebied. Deze worden gezien de ligging (erven) ook niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Op basis van biotoop (erven) kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker en gewone pad kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander, poelkikker of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

soorten. Zo ontbreken waterelementen en geschikt landbiotoop voor deze soorten in het plangebied. Uit de voorgaande flora en faunaonderzoeken zijn in de waterelementen buiten het plangebied waarnemingen bekend van poelkikker en kamsalamander (Lubbers, Soortmanagementplan Tweekelo, 2015). Deze waterelementen vallen ver buiten de invloedsferen van de voorgenomen werkzaamheden.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van ongeschikt (land)biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Eerdere waarnemingen van beschermde amfibieën liggen ver buiten de planlocatie, daarnaast zijn waterelementen zoals poelen afwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Daarom ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevleete witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. In de directe omgeving van de planlocatie zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder, grote vos en kleine ijsvogelvlinder. Deze waarnemingen bevinden zich vooral aan de randzones van het cultuurlandschap (directe omgeving) en in de landschapselementen. Binnen de planlocatie is geschikt leefgebied voor grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder niet aanwezig, daarnaast blijft uit groen (m.u.v. tuingroen) binnen en rondom de planlocatie gehandhaafd.

Grote vos is een dagvlindersoort die in overwintering (half juni- begin september) te vinden is in grotten of in holle bomen. Kelders, bunkers en oude schuren met een kruipruimten vormen ook geschikte overwinteringsplaatsen voor deze soort, deze zijn binnen de planlocatie afwezig. Grote vos is in Nederland een zeldzame soort die in sommige jaren massaal in het voorjaar waargenomen kan worden (De Vlinderstichting, 2020).

Effecten en ontheffing

Binnen de planlocatie zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig, in de directe omgeving van het plangebied zijn wel waarnemingen bekend van beschermde dagvlinders. Geschikt biotoop zoals houtwallen en singels rondom de planlocatie blijven gehandhaafd, waardoor er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, konijn en diverse algemene muizensoorten en amfibiesoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen

In 2018 zijn diverse verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen is noodzakelijk (zie ook flora en faunarapport bijlage 1).

Steenmarter en kleine marterachtigen

Er zijn voldoende verspreidingsgegevens van steenmarter en kleine marterachtigen bekend. Negatieve effecten op steenmarter en kleine marterachtigen zijn op voorhand niet uit te sluiten. Het aanvragen van een ontheffing voor steenmarter en kleine marterachtigen wordt noodzakelijk geacht.

Broedvogels

Jaarrond beschermde broedvogels

Binnen de planlocatie zijn jaarrondsoorten huismus (2) en kerkuil (2) aangetroffen. Negatieve effecten op deze twee soorten zijn niet op voorhand uit te sluiten. Een ontheffing voor jaarrond beschermde vogelsoorten wordt noodzakelijk geacht.

Overige broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten van vogels wegnemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Bescherming gebieden

6.2.1 Niet stikstof-gerelateerde effecten

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming voor niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.2.2 Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is echter altijd noodzakelijk om de precieze uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen (AERIUS, 2020). De gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar. Een berekening dient zodra meer bekend is over de ontwikkeling (type materieel, rijbewegingen, draaiuren, etc.) te worden uitgevoerd en maakt geen onderdeel uit van deze natuurtoets.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Ook vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar met betrekking tot het onderdeel houtopstanden. Dit geldt echter niet voor het onderdeel soortenbescherming en de stikstof-gerelateerde effecten op gebieden (gebiedenbescherming, zie paragraaf 6.2.2). Het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen, kleine marterachtigen, steenmarter en jaarrond beschermde broedvogels is noodzakelijk.

Ten slotte moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn. De ontwikkeling is locatie specifiek, hiervoor is geen alternatief. Alternatieven in het kader van de werkwijze en planning worden ingevuld bij het opstellen van het activiteitenplan en de ontheffing.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- De Vlinderstichting. (2020, april 14). *Grote vos*. Opgehaald van De Vlinderstichting: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/grote-vos>
- Lubbers, G. (2015). *Soortmanagementplan Tweekelo*. Goor: Eelerwoude.
- NDFE. (2020, januari 23). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van NDFE- ecogrid: <https://ndff-ecogrid.nl/>
- Schorn, S., & Roeters, S. (2020). *Hof te Tweekelo, Landgoedontwikkelingsplan*. Goor: Eelerwoude.
- van Aalst, J. (2020, maart 24). *Imeris*. Opgehaald van www.imeris.nl
- Zoogdiervereniging. (2020, april 8). *Marters*. Opgehaald van Zoogdierenvereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten?filterterm=205>

Bijlage 1 Vleermuisonderzoek Hof te Boekelo

Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’).

Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

www.eelerwoude.nl